

iz drugih dijelova skladišta u kojem je bio složen teret drva.

/AMC, 1960, str.1475/

B.J.

PRVOSTEPENI SUD KANADE
POMORSKO OKRUŽJE NOVE ŠKOTSKE

Presuda od 25.IV 1961.

Flota Maritima Browning de Cuba, S.A.
c/a The "Canadian Conqueror" i drugi brodovi

Imunitet suverena u međunarodnom i anglosaskom pravu - Res-
triktivna teorija imuniteta - Državni trgovački brodovi -
Nadležnost suda i ugovor o izabranoj nadležnosti

Između tužiteljice i Banco Cubano del Comercio Exterior sklopljen je 19.VIII 1958. zakupni ugovor o nizu brodova, koje je kupila kubanska banka u Kanadi. Banka je brodove 8.VI 1959. prodala kubanskoj vladi. Nastao je spor između tužiteljice kao zakupoprimeca i kubanske vlade kao zakupodavca, u kojem je tužiteljica privremenom naredbom zastavila brodove, i ustala tužbom za naknadu štete u visini od 1,500.000.- kanadskih dolara. Kubanska vlada se pojavila pred sudom i istakla prigovore suverenog imuniteta, budući da se radi o brodovima koji su državno vlasništvo, i da se nalaze u javnoj službi i upotrebi Vlade Republike Kube; zatim da je ugovorena isključiva nadležnost kubanskih sudova za sve sporove iz zakupnog ugovora, i konačno da je tužiteljica 30.X 1958. izjavila kubanskoj banci da smatra ništavim zakupni ugovor i napušta odgovornost za tužene brodove. Sud je morao najprije odlučiti o zahtjevu o nedopuštenosti tužbe zbog imuniteta tužene i o nenadležnosti suda zbog ugovorene nadležnosti kubanskog suda. Sudac /Pottier, okružni pomorski sudac/ analizira judikaturu Ujedinjenog Kraljevstva, SAD i Kanade. Na temelju te analize dolazi do zaključka da je u V.Britaniji obzirom na državne trgovačke brodove mjerodavan slučaj "Cristina" iz 1938. u kojem su četiri člana vijeća Kuće Lordova u svojim obrazloženim votumima stala na stajalište da glede državnih trgovačkih brodova državama ne pripada pravo na imunitet za sporove iz njihovog poslovanja /makar se u sporu "Cristina" radilo o drugom pitanju, naime o učinku rekvizicije brodova sa strane vlade u javne svrhe/, a da je u SAD stajalište dijela Vrhovnog suda u slučaju "Baja California" u 1945. bilo slično stajalištu članova vijeća Kuće Lordova, i da je iza toga slijedilo mišljenje glavnog pravnog savjetnika State Departmenta Tate-a, koje je također usvajalo restriktivnu teoriju imuniteta. U kanadskoj judikaturi u slučaju "Frank Dale" iz 1946. došlo je do suprotnog

rješenja, tj. do priznanja imuniteta u sporu iz poslovanja državnog trgovačkog broda, ali samo uslijed toga što je sudac pogriješno shvatio pravni značaj slučaja "Cristina" iz engleske judikature. Zato se sudac u ovom sporu ne smatra vezanim tim precedentom. Smatrao je da je to tim opravdanije što je velik broj država ratificirao Međunarodnu konvenciju o imunitetu državnih brodova od 1926., koja takodjer polazi od restriktivne teorije imuniteta. Prema tome sudac je, pošto je uvidjajem utvrdio da se radi o brodovima namijenjenima prijevozu tereta i putnika, odbio prigovor imuniteta suverena, jer se ne radi o brodovima namijenjenima djelovanju "jure imperii" /"involved in matters jure imperii"/, nego o brodovima namijenjenima nevladinim funkcijama. Stoga se konkretni trgovački brodovi mogu zaustaviti i podvrći odgovornosti radi bilo kojeg zahtjeva na isti način kao i privatni brodovi, vlasništvo pojedinaca. Nadalje je odlučio da je pomorski sud nadležan za sve "pomorske sporove koji se tiču prava i obveza koje se tiču trgovine i plovidbe", a da prigovor ugovorne isključive nadležnosti kubanskog suda može opstati samo ako se zaključi da se radi o razboritoj ugovornoj nadležnosti. Medjutim u konkretnom slučaju sudac smatra da bi bilo nerazborito i nepravično da se tužitelj uputi na kubanski sud, a za to svoje rješenje poziva se na presude američkih sudova, napose na jednu rješidbu /po citatu u drugoj presudi/ američkog apelacionog suda u okrugu SAD, u kojoj je istaknuto da se ne radi o tome da bi strani /švedski/ sud bio nespreman da pravedno i ispravno presudi, nego samo o tome da li je ugovorna nadležnost razborita ili ne.

/LLLR 1961, sv.2,1, str.46-60/

E.P.

Bilješka. - Pitanje imuniteta državnih trgovačkih brodova kako u procesnom tako i u ovršnom pogledu postalo je aktuelno poslije I svjetskog rata /državne trgovačke mornarice najprije SAD i Portugala, a zatim i SSSR/, a pogotovu poslije II svjetskog rata /postankom novih socijalističkih država/. Shvaćanje o opsegu imuniteta obzirom na akte jure gestionis bila su različita. Razlikovala se doktrina apsolutnog imuniteta, koju je slijedio dio judikature, od doktrine relativnog imuniteta, koju je slijedio drugi dio judikature. /V. A. Šuc, Pitanje imuniteta državnih trgovačkih brodova s naročitim osvrtom na jugoslovenske trgovačke brodove u društvenoj svojini, Zbornik za pomorsko pravo 1957, str.157 id. i E. Pallua, Imunitet državnih trgovačkih brodova u sudskoj praksi i u radu na unifikaciji međunarodnog pomorskog prava, Jug.rev. za međj.pravo 1957, str.45 i d./ Restriktivna teorija imuniteta došla je do izražaja u Međunarodnoj konvenciji o imunitetu državnih brodova od 1926. kao i u Ženevskim konvencijama o otvorenom moru /čl.9/ i o teritorijalnom moru i vanjskom pojasu /čl.21/ od 1958. Američka judikatura još pokazuje znakove kolebanja u pogledu primjene

restriktivne teorije imuniteta /v. presudu u slučaju New York and Cuba Mail S.S. Co v. Republic of Corea u AMC 1955, 2265/, a engleski Tajni savjet u presudi u slučaju "Tasikmalaja" /LLLR 1954, 2, 175/ izrično se ogradio da ne ulazi u pitanje da li se imunitet može tražiti za državni trgovački brod. Zasad se mora reći da je pitanje imuniteta još kontroverzno. Međutim u ovoj presudi karakterističan je način rješavanja pitanja ugovorne nadležnosti, a u kojemu dolazi do izražaja doktrina o "forum non conveniens". Pokazuje se i opet jednom kako anglosaski sudovi u pitanjima nadležnosti sebi zadržavaju široku diskrecionu ocjenu, tako da klauzula o nadležnosti nena uvijek od stranaka očekivani učinak.

E.P.

KASACIONI SUD FRANCUSKE

Presuda od 6.VII 1961.

Cie Blue Star Line i kap. Wilson c/a Sté
Africaine Fruitière i 12 drugih primalaca
i Fédération Bananière

Kod brodarskog ugovora na putovanje, brodar je direktno odgovoran podnaručiteljima

Naručitelj je s brodarom sklopio ugovor o prijevozu banana iz Konakry-a do Nantesa. Naručitelj je sklopio podprijevozne ugovore s nekoliko podnaručitelja koji su ukrcali banane. Kad je brod stigao na odredište, ustanovljeno je da je jedan dio banana pokvaren, i to radi kvara na termometrima broda, koji nisu dopustili da se održi pravilna temperatura, potrebna za održanje banana u zdravom stanju. Primaoci tereta /njih 13/ tuže brodarka za naknadu štete. Svoj zahtjev protiv brodarka primaoci potkrepljuju i činjenicom da je zapovjednik broda potpisao teretnice.

Brodar se opire tužbi. Navodi da za kvar robe ne odgovara on nego naručitelj, koji je s podnaručiteljima sklopio ugovor o prijevozu. Pozvao se i na klauzule charter-partije o svojoj neodgovornosti. Te klauzule dolaze do primjene i unatoč tome što je zapovjednik potpisao teretnice, jer one predstavljaju isprave o ugovoru između naručitelja i podnaručitelja, dakle da je zapovjednik radio kao zastupnik naručitelja, a ne njega brodarka.

Niže stepene presude osudile su brodarka na naknadu štete.

Kasacioni sud riješio je u istom smislu. Taj sud je stao na stajalište da kod brodarskih ugovora na putovanje bro-